

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-011/25-34685/2

Podgorica, 09.10.2025. godine

Za: MINISTARSTVO JAVNIH RADOVA, Arsenija Boljevića 2, Podgorica

gospođi, Majdi Adžović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog memoranduma o razumijevanju o energetske tranziciji između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i EDF International Networks

Veza: Vaš akt broj: 01-011/25-2293/1 od 07.10.2025. godine

Poštovana gospođo Adžović,

Povodom *Predloga memoranduma o razumijevanju o energetske tranziciji između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i EDF International Networks*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga memoranduma i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Shodno dostavljenom materijalu, za implementaciju dostavljenog Memoranduma o razumijevanju nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, ukazuje da sve aktivnosti na implementaciji Memoranduma moraju biti usklađene sa crnogorskom zakonskom regulativom i sa sredstvima koja su planirana godišnjim zakonom o budžetu Crne Gore za predmetne namjene.

S poštovanjem,

 MINISTAR
Novica Vuković

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
ON ENERGY TRANSITION**

between

**The Ministry of Energy and Mining of Montenegro and
EDF International Networks**

October 2025

This Memorandum of Understanding (the “**MoU**”) is made by and between:

- 1) **EDF International Networks** (“**EDF IN**”), a subsidiary of Électricité de France (EDF SA), established under the laws of France, with its registered office at Tour HY5 (HYFIVE), 1 avenue du Général de Gaulle, 92800 Puteaux, France, represented by Mr. Yann Guinard, Chairman of the Board, authorised for the purposes hereof,

and

- 2) **The Ministry of Energy and Mining of Montenegro** (the “**Ministry**”), the public authority in charge of national policies related to energy, energy efficiency, and the development of energy infrastructure, represented by Minister Admir Šahmanović, authorised for the purposes hereof.

EDF IN and the Ministry are hereinafter collectively referred to as the “**Parties**”, and individually as a “**Party**”.

PREAMBLE

The EDF Group, together with its subsidiaries, is a leading global energy company active across all segments of the electricity industry, particularly in low-carbon generation, and is strongly committed to the decarbonisation of the economy.

EDF International Networks (“**EDF IN**”), a subsidiary of the EDF Group, provides the Group’s international expertise in electricity distribution networks. EDF IN has long collaborated with Distribution System Operators (DSOs) worldwide in their modernization and digital transformation programmes.

The Ministry of Energy and Mining of Montenegro (the “**Ministry**”) is responsible for national policies related to energy, energy efficiency, mining, geology, hydrocarbons and concessions. Its priorities include:

Facilitating the integration of rapidly growing renewable generation, including rooftop solar installations for households.

Improving network performance, particularly by reducing losses and improving supply quality, in line with European Union standards.

Strengthening network resilience to climate-related events (fires, floods, heatwaves), cybersecurity risks, and the integration of new electricity uses such as e-mobility and storage.

Considering the significant potential for cooperation between the Parties in the modernization and resilience of electricity distribution networks, the Parties intend to work closely together and express their mutual willingness to cooperate under this Memorandum of Understanding.

The Parties attach the highest importance to health, safety, and environmental protection, and expect all participants to uphold these principles in the performance of their activities.

The Parties further affirm their commitment to high standards of ethics and integrity, including the prevention of bribery and corruption, ensuring that honesty and fairness guide all aspects of their cooperation.

The Parties wish to establish through this MoU a general framework for the development and implementation of potential cooperative initiatives.

ARTICLE 1

Purpose

The purpose of this MoU is to define the general framework under which the Parties may agree on the development and implementation of potential cooperative initiatives.

Without limiting the generality of the foregoing, the purpose of this MoU is:

1. Establish a common understanding of the respective roles and responsibilities of the Parties in developing their cooperation.
2. Provide a framework for dialogue and coordination regarding the areas of mutual interest described below.
3. Promote joint initiatives in the fields of energy and network modernization.
4. Foster knowledge sharing, best practices, and expertise exchange.
5. Strengthen the international visibility of Franco-Montenegrin cooperation in the energy sector.
6. Prepare the potential implementation of specific projects to be subject to separate agreements.

ARTICLE 2

Scope

The following (non-exhaustive) list identifies potential areas of mutual interest between the Parties:

1. Technical collaboration on renewable generation integration, grid resilience, cybersecurity and alignment with European Standards:
 - 1.1. Development of a strategic roadmap for grid resilience, aiming to strengthen the network's robustness against climate hazards, cyber threats, and emerging electrical uses.
 - 1.2. Preparation of a network master plan and prioritization of key investments.
 - 1.3. Design and implementation of a resilience action plan, including cybersecurity and risk management measures.
 - 1.4. Feasibility studies for the deployment of innovative technical and operational solutions.
 - 1.5. Pilot projects for digital substations and smart grids demonstrating the operational value of new technologies.
 - 1.6. Exchange of expertise to improve service quality, reduce technical losses, and enhance grid reliability.
 - 1.7. Capacity building and knowledge sharing on maintenance, operation, and network development.
 - 1.8. Cooperation on the creation and modernization of substations.

- 1.9. Support for the alignment of the regulatory and operational framework of the national distributor with European best practices and standards.
2. Implementation of smart grids solutions (IT, Data, Artificial Intelligence...) to improve grid performance and renewable integration:
 - 2.1. Development of a strategic roadmap for renewable energy integration into the distribution network, aligned with national and European objectives.
 - 2.2. Design of solutions for the optimal management of photovoltaic and wind generation, considering variability and local flexibility.
 - 2.3. Implementation of digital and data-driven solutions, including Distributed Energy Resource Management System, to enhance planning and control of renewable energy integration.
 - 2.4. Deployment of advanced data management tools to optimize network balancing and distributed energy operation.
 - 2.5. Solutions enabling the coordinated management of decentralized producers.
 - 2.6. Activation of local flexibilities to reduce congestion, improve stability, and defer major infrastructure investments.
 - 2.7. Pilot projects and demonstrations of emerging technologies fostering innovation and network digitalization.
 - 2.8. Validation of AI-based concepts and tools for investment prioritization and improved network reliability (notably SAIDI and SAIFI indices).
3. Capacity building, knowledge transfer and institutional cooperation.
 - 3.1. Organisation of seminars, technical workshops and training programmes addressing modernization, resilience and renewable energy integration.
 - 3.2. Capacity building and knowledge exchange with CEDIS and other stakeholders, including mentoring and expert exchange activities.
 - 3.3. Organisation of study visits and delegation exchanges between France and Montenegro to promote the sharing of best practices.
 - 3.4. Institutional cooperation to support regulatory convergence towards European standards in network operation, energy efficiency and cybersecurity.
4. Communication, visibility and development of international partnerships:
 - 4.1. Joint participation in conferences, forums and international events related to energy transition and smart grid digitalization.
 - 4.2. Joint institutional communication to highlight the outcomes and benefits of the cooperation.
 - 4.3. Promotion of success stories and exemplary projects to reinforce the visibility of the EDF IN – the Ministry partnership at European and international level.

4.4 Exploration of financing opportunities with international institutions (European Union, international financial institutions, development banks, etc.) to support the implementation of pilot projects and joint initiatives.

If, within the scope of this MoU, the Parties identify areas of mutual interest that could lead to potential future projects, they may decide to cooperate on their implementation.

Any such cooperation shall be formalized through separate specific agreements, to be negotiated and signed by the Parties, which may include feasibility studies and other joint activities to be mutually defined.

ARTICLE 3

Principles of cooperation

The Parties shall cooperate in the performance of their respective undertakings under this MoU, and commit to work together in good faith, refraining from any action contrary to the common interest of the cooperation.

1. Organisation and Governance of Cooperation.

1.1. The Parties agree to establish a joint Working Group, composed of representatives appointed by the the Ministry and EDF IN. This Working Group shall be responsible for steering and coordinating the activities carried out under this MoU. Meetings shall be convened at the initiative of either Party.

1.2. It is understood that:

1.2.1. None of the above representatives shall have the power to bind either Party.

1.2.2. Meetings may take place via telephone, video conference or in person. The Parties intend to hold the first meeting in Paris as a kick-off session (as proposed by EDF IN)

1.2.3. Main outcomes and recommendations shall be recorded in writing in English.

1.3. Following the signature of this MoU, the Parties shall meet to define in detail the organisation, governance and next steps of the cooperation.

In relation to this MoU, EDF IN and the the Ministry shall exchange the results of their technical analyses based on the data of the projects identified under the cooperation. The Parties may jointly mobilize their internal resources to conduct preliminary assessments and feasibility screenings of such projects.

ARTICLE 4

Intellectual property

Each Party shall remain the owner of the intellectual property it has developed or acquired independently of this MoU.

Any intellectual property jointly developed under future specific agreements shall be governed by the terms of those agreements.

ARTICLE 5

Legal effect

This MoU reflects the goodwill and mutual intentions of the Parties and does not create any legal, financial or contractual obligation for either Party.

No third party shall have any rights or legal benefits under this MoU.

Nothing in this MoU shall prevent either Party from entering into similar cooperation arrangements with third parties in the future.

Any dispute or divergence in interpretation or application of this MoU shall be resolved amicably through mutual consultation and negotiation between the Parties.

Any future cooperation shall be governed by separate specific agreements to be negotiated and signed by the Parties.

ARTICLE 6

Term and termination

This MoU shall enter into force on the date of its signature by both Parties and shall remain effective for a period of three (3) years, unless extended by mutual written agreement. Either Party may terminate this MoU at any time by giving thirty (30) days' written notice to the other Party.

Termination of this MoU shall not affect any ongoing discussions or initiatives launched under its framework.

ARTICLE 7

Notices

All official correspondence and communications between the Parties in relation to this MoU shall be made in writing, either by email or by official letter, to the following addresses (or any updated address notified by one Party to the other):

EDF International Networks

1 avenue du Général de Gaulle, 92800 Puteaux, France

Email: communicatio@edf-in.com

Ministry of Energy and Mining of Montenegro

Rimski trg br.46, 81000 Podgorica, Montenegro

Email: kabinet@meir.gov.me

ARTICLE 8

Miscellaneous

Each Party shall bear its own costs and expenses incurred in connection with the preparation and implementation of this MoU.

This MoU constitutes the entire understanding between the Parties with respect to its subject matter and supersedes any prior discussions or communications relating thereto.

Any amendment or modification to this MoU shall be made in writing and signed by both Parties.

This MoU is made in two originals in English and Montenegrin, both texts being equally authentic. In case of any discrepancy between the two versions, the English version shall prevail.

This MoU may be executed in two counterparts, each of which shall be deemed an original, but all of which together shall constitute one and the same document.

IN WITNESS WHEREOF, the authorized representatives of the Parties have signed this MoU on the following date:

Date: 14th October 2025

.....
Yann GUINARD
Chairman of the Board
EDF International Networks

.....
Admir Šahmanović
Minister
Ministry of Energy and Mining

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
O ENERGETSKOJ TRANZICIJI**

između

**Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i
EDF International Networks**

Oktobar 2025.godine

Ovaj Memorandum o razumijevanju (u daljem tekstu „**Memorandum**“) zaključen je između:

- 1) **EDF International Networks** („EDF IN“), podružnice društva Électricité de France (EDF SA), osnovane u skladu sa zakonima Francuske, sa registrovanim sjedištem na adresi Tour HY5 (HYFIVE), 1 Avenue du Général de Gaulle, 92800 Puteaux, Francuska, koju zastupa gospodin Yann Guinard, predsjednik Odbora direktora, ovlašten za potrebe ovog Memoranduma,

i

- 2) **Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore** („Ministarstvo“), organa državne uprave nadležnog za nacionalne politike u oblastima energetike, energetske efikasnosti i razvoja energetske infrastrukture, koje zastupa ministar Admir Šahmanović, ovlašten za potrebe ovog Memoranduma.

EDF IN i Ministarstvo u daljem tekstu zajednički se nazivaju „**Strane**“, a pojedinačno kao „**Strana**“.

PREAMBULA

EDF Grupa, zajedno sa svojim podružnicama, predstavlja vodeću globalnu energetska kompaniju aktivnu u svim segmentima elektroenergetskog sektora, posebno u niskokarbonskoj proizvodnji, i snažno je posvećena dekarbonizaciji privrede.

EDF International Networks („EDF IN“), podružnica EDF Grupe, pruža međunarodnu ekspertizu Grupe u oblasti distribucije električne energije. EDF IN već dugo sarađuje sa operatorima distributivnog sistema (ODS) širom svijeta na njihovim programima modernizacije i digitalne transformacije.

Ministarstvo energetike i rudarstva Crne Gore („**Ministarstvo**“) odgovorno je za nacionalne politike u oblastima energetike, energetske efikasnosti, rudarstva, geologije, ugljovodnika i koncesija. Prioriteti Ministarstva uključuju:

Omogućavanje integracije brzo rastuće proizvodnje iz obnovljivih izvora energije, uključujući krovne solarne instalacije za domaćinstva.

Unapređenje performansi mreže, posebno kroz smanjenje gubitaka i poboljšanje kvaliteta snabdijevanja, u skladu sa standardima Evropske unije.

Jačanje otpornosti mreže na događaje uzrokovane klimatskim promjenama (požari, poplave, toplotni talasi), rizike u oblasti sajber bezbjednosti, i integraciju novih načina korišćenja električne energije, kao što su elektromobilnost i skladištenje energije.

S obzirom na značajan potencijal za saradnju između Strana u modernizaciji i povećanju otpornosti elektrodistributivnih mreža, Strane namjeravaju blisko sarađivati i izražavaju svoju međusobnu spremnost na saradnju u okviru ovog Memoranduma o razumijevanju.

Strane pridaju najveći značaj zaštiti zdravlja, bezbjednosti i životne sredine, te očekuju da svi učesnici poštuju ova načela u obavljanju svojih aktivnosti.

Strane nadalje potvrđuju svoju posvećenost visokim standardima etike i integriteta, uključujući sprečavanje podmićivanja i korupcije, obezbjeđujući da poštenje i pravičnost budu osnov svih aspekata njihove saradnje.

Strane žele ovim Memorandumom uspostaviti opšti okvir za razvoj i sprovođenje potencijalnih zajedničkih inicijativa.

ČLAN 1

Svrha

Svrha ovog Memoranduma je da definiše opšti okvir u okviru kojeg Strane mogu dogovoriti razvoj i realizaciju potencijalnih zajedničkih inicijativa.

Ne dovodeći u pitanje opšti karakter prethodno navedenog, svrha ovog Memoranduma je:

1. Uspostavljanje zajedničkog razumijevanja o ulogama i odgovornostima Strana u razvijanju njihove saradnje.
2. Obezbjedjivanje okvira za dijalog i koordinaciju u oblasti od zajedničkog interesa opisanih u nastavku.
3. Podsticanje zajedničkih inicijativa u oblastima energetike i modernizacije mreže.
4. Unapređivanje razmjene znanja, najboljih praksi i stručnosti.
5. Jačanje međunarodne vidljivosti francusko-crnogorske saradnje u energetsom sektoru.
6. Priprema potencijalne realizacije konkretnih projekata koji će biti predmet posebnih sporazuma.

ČLAN 2

Oblast saradnje

Sljedeća (neiscrpna) lista identifikuje potencijalne oblasti od zajedničkog interesa između Strana:

1. Tehnička saradnja na integraciji proizvodnje iz obnovljivih izvora energije, povećanju otpornosti mreže, sajber bezbjednosti i usklađivanju sa evropskim standardima:
 - 1.1. Izrada strateške mape puta za otpornost mreže, s ciljem jačanja robustnosti mreže protiv klimatskih nepogoda, sajber prijetnji i novih načina korišćenja električne energije.
 - 1.2. Priprema glavnog plana razvoja distributivne mreže i definisanje prioriteta ključnih investicija.
 - 1.3. Dizajn i sprovođenje akcionog plana za otpornost mreže, uključujući mjere sajber bezbjednosti i upravljanja rizicima.
 - 1.4. Izrada studija izvodljivosti za primjenu inovativnih tehničkih i operativnih rješenja.
 - 1.5. Pilot-projekti za digitalne trafostanice i pametne mreže, radi demonstracije operativne vrijednosti novih tehnologija.
 - 1.6. Razmjena stručnih znanja radi poboljšanja kvaliteta usluge, smanjenja tehničkih gubitaka i povećanja pouzdanosti mreže.
 - 1.7. Izgradnja kapaciteta i razmjena znanja u oblasti održavanja, pogona i razvoja mreže.
 - 1.8. Saradnja na izgradnji i modernizaciji trafostanica.

- 1.9. Podrška usklađivanju regulatornog i operativnog okvira nacionalnog distributera sa najboljim evropskim praksama i standardima.
2. Implementacija rješenja pametnih mreža (IT, podaci, vještačka inteligencija itd.) radi poboljšanja performansi mreže i integracije obnovljivih izvora energije:
 - 2.1. Izrada strateške mape puta za integraciju obnovljive energije u distributivnu mrežu, usklađene s nacionalnim i evropskim ciljevima.
 - 2.2. Projektovanje rješenja za optimalno upravljanje proizvodnjom iz fotonaponskih i vjetroelektrana, uzimajući u obzir njihovu varijabilnost i lokalnu fleksibilnost.
 - 2.3. Primjena digitalnih rješenja zasnovanih na podacima, uključujući sistem za upravljanje distribuiranim energetske resursima (Distributed Energy Resource Management System – DERMS), radi unapređenja planiranja i kontrole integracije obnovljive energije.
 - 2.4. Uvođenje naprednih alata za upravljanje podacima radi optimizacije balansiranja mreže i pogona distribuiranih energetske resursa.
 - 2.5. Rješenja koja omogućavaju koordinisano upravljanje decentralizovanim proizvođačima električne energije.
 - 2.6. Aktiviranje lokalnih fleksibilnosti radi smanjenja zagušenja, poboljšanja stabilnosti i odlaganja velikih infrastrukturnih investicija.
 - 2.7. Pilot-projekti i demonstracije novih tehnologija koje podstiču inovacije i digitalizaciju mreže.
 - 2.8. Validacija koncepata i alata zasnovanih na vještačkoj inteligenciji za određivanje prioriteta investicija i poboljšanje pouzdanosti mreže (posebno indeksi SAIDI i SAIFI).
3. Unapređenje kapaciteta, prenos znanja i institucionalna saradnja.
 - 3.1. Organizacija seminara, tehničkih radionica i programa obuke posvećenih modernizaciji mreže, povećanju otpornosti i integraciji obnovljive energije.
 - 3.2. Jačanje kapaciteta i razmjena znanja sa CEDIS-om i drugim zainteresovanim stranama, uključujući mentorstvo i razmjenu eksperata.
 - 3.3. Organizacija studijskih posjeta i razmjena delegacija između Francuske i Crne Gore u cilju razmjene najboljih praksi.
 - 3.4. Institucionalna saradnja radi podrške regulatornoj konvergenciji ka evropskim standardima u pogonu mreže, energetske efikasnosti i sajber bezbjednosti.
4. Komunikacija, vidljivost i razvoj međunarodnih partnerstava:
 - 4.1. Zajedničko učešće na konferencijama, forumima i međunarodnim događajima vezanim za energetske tranziciju i digitalizaciju pametnih mreža.
 - 4.2. Zajednička institucionalna komunikacija u cilju isticanja rezultata i koristi ostvarene saradnje.
 - 4.3. Promocija uspješnih primjera i projekata kako bi se ojačala vidljivost partnerstva EDF IN – Ministarstvo na evropskom i međunarodnom nivou.

4.4 Istraživanje mogućnosti finansiranja sa međunarodnim institucijama (Evropska unija, međunarodne finansijske institucije, razvojne banke itd.) u cilju podrške realizaciji pilot-projekata i zajedničkih inicijativa.

Ukoliko u okviru ovog Memoranduma Strane identifikuju oblasti od zajedničkog interesa koje bi mogle dovesti do potencijalnih budućih projekata, one mogu odlučiti da sarađuju na njihovoj realizaciji.

Takva saradnja formalizovaće se posebnim sporazumima koje će Strane naknadno ugovoriti i potpisati, a koji mogu obuhvatiti studije izvodljivosti i druge zajedničke aktivnosti definirane međusobnim dogovorom.

ČLAN 3

Načela saradnje

Strane će sarađivati u izvršavanju svojih obaveza po ovom Memorandumu i obavezuju se da djeluju u dobroj vjeri, uzdržavajući se od bilo kakve radnje koja bi bila suprotna zajedničkom interesu njihove saradnje.

1. Organizacija i upravljanje saradnjom.

1.1. Strane su saglasne da osnuju zajedničku Radnu grupu, sastavljenu od predstavnika koje imenuju Ministarstvo i EDF IN. Ova Radna grupa biće odgovorna za usmjeravanje i koordinaciju aktivnosti koje se sprovode u skladu s ovim Memorandumom. Sastanci će se sazivati na inicijativu bilo koje Strane.

1.2. Podrazumijeva se da:

- 1.2.1. Nijedan od navedenih predstavnika nema ovlašćenje da obavezuje bilo koju Stranu.
- 1.2.2. Sastanci se mogu održavati putem telefona, video konferencije ili lično. Strane namjeravaju održati prvi sastanak u Parizu kao početnu sesiju (prema predlogu EDF IN-a)
- 1.2.3. Glavni zaključci i preporuke biće zabilježeni u pisanoj formi na engleskom jeziku.

1.3. Nakon potpisivanja ovog Memoranduma, Strane će se sastati kako bi detaljno definisale organizaciju, upravljanje i naredne korake saradnje.

U vezi s ovim Memorandumom, EDF IN i Ministarstvo će razmjenjivati rezultate svojih tehničkih analiza zasnovanih na podacima projekata identifikovanih u okviru saradnje. Strane mogu zajednički mobilisati svoje interne resurse kako bi sprovele preliminarne procjene i probne studije izvodljivosti takvih projekata.

ČLAN 4

Intelektualna svojina

Svaka Strana ostaje vlasnik intelektualne svojine koju je razvila ili stekla nezavisno od ovog Memoranduma.

Svaka intelektualna svojina koja bude zajednički razvijena na osnovu budućih posebnih sporazuma uređivaće se odredbama tih sporazuma.

ČLAN 5

Pravno dejstvo

Ovaj Memorandum izražava dobru volju i zajedničke namjere Strana i ne stvara nikakve pravne, finansijske niti ugovorne obaveze za bilo koju Stranu.

Nijedno treće lice nema nikakva prava niti pravne koristi po osnovu ovog Memoranduma. Nijedna odredba ovog Memoranduma ne sprečava bilo koju Stranu da ubuduće ulazi u slične aranžmane saradnje sa trećim stranama.

Svaki spor ili nesuglasica u tumačenju ili primjeni ovog Memoranduma rješavaće se mirnim putem, kroz međusobne konsultacije i pregovore između Strana.

Svaka buduća saradnja biće uređena posebnim sporazumima koje Strane budu dogovorile i potpisale.

ČLAN 6

Trajanje i raskid

Ovaj Memorandum stupa na snagu danom potpisivanja od strane obje Strane i ostaje na snazi tri (3) godine, osim ako ne bude produžen uzajamnim pisanim sporazumom Strana. Svaka Strana može raskinuti Memorandum u bilo kojem trenutku dostavljanjem drugoj Strani pisanog obavještenja najmanje 30 (trideset) dana unaprijed. Raskid ovog Memoranduma neće uticati na tekuće razgovore ili inicijative pokrenute u okviru Memoranduma.

ČLAN 7

Obavještenja

Sva zvanična prepiska i komunikacija između Strana u vezi s ovim Memorandumom mora biti u pisanoj formi, bilo putem elektronske pošte (e-maila) ili zvaničnog pisma, i dostavlja se na sljedeće adrese (ili na bilo koju ažuriranu adresu koju jedna Strana naknadno saopšti drugoj):

EDF International Networks

1 avenue du Général de Gaulle, 92800 Puteaux, Francuska

Email: communication@edf-in.com

Ministarstvo energetike i rudarstva Crne Gore

Rimski trg br.46, 81000 Podgorica, Montenegro

Email: kabinet@meir.gov.me

ČLAN 8

Završne odredbe

Svaka Strana snosi sopstvene troškove i izdatke nastale u vezi sa pripremom i sprovođenjem ovog Memoranduma.

Ovaj Memorandum predstavlja čin razumijevanja između Strana u pogledu njegovog predmeta i zamjenjuje sve prethodne razgovore ili komunikacije koje su se odnosile na tu materiju.

Sve izmjene ili dopune ovog Memoranduma moraju biti sačinjene u pisanoj formi i potpisane od strane obje Strane.

Ovaj Memorandum sačinjen je u dva originalna primjerka, na engleskom i na crnogorskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako autentična. U slučaju bilo kakvog neslaganja između ove dvije verzije, važi engleska verzija.

Ovaj Memorandum može biti potpisan u dva istovjetna primjerka, od kojih se svaki smatra originalom, a svi zajedno čine jedan te isti dokument.

U POTVRDU NAVEDENOG, ovlašćeni predstavnici Strana potpisali su ovaj Memorandum na sljedeći datum:

Datum: 14. oktobar 2025.godine

.....
Yann GUINARD
Predsjednik Odbora direktora
EDF International Networks

.....
Admir Šahmanović
Ministar
Ministarstvo energetike i rudarstva

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ	MINISTARSTVO JAVNIH RADOVA
NAZIV PROPISA	Memorandum o razumijevanju o energetske tranziciji između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i EDF International Networks (EDF IN)

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Crnogorski elektroenergetski sektor suočava se sa izazovima modernizacije distributivne mreže, povećanja udjela obnovljivih izvora energije, smanjenja gubitaka i jačanja otpornosti na klimatske i sajber rizike. Postojeći tehnički i institucionalni kapaciteti nijesu u potpunosti usklađeni sa standardima Evropske unije, posebno u pogledu digitalizacije i integracije decentralizovanih izvora električne energije.

- Nedovoljna tehnološka modernizacija distributivne mreže, ograničeni resursi i kapaciteti za digitalnu transformaciju, kao i potreba za jačanjem regulatornog okvira u skladu sa evropskim standardima.

- Povećani tehnički gubici, smanjena efikasnost distributivnog sistema, ograničene mogućnosti za priključenje novih obnovljivih izvora i veća ranjivost na ekstremne klimatske uslove i sajber prijetnje.

- Oštećeni su krajnji potrošači, privreda i državni sektor – kroz niži kvalitet isporuke električne energije, veće troškove održavanja i ograničene mogućnosti za razvoj obnovljivih izvora energije.

- Bez institucionalne saradnje i podrške kroz ovaj Memorandum, modernizacija distributivne mreže i jačanje njene otpornosti bi se odvijali sporije, čime bi Crna Gora kasnila u ispunjavanju svojih obaveza iz procesa energetske tranzicije i integracije u unutrašnje tržište električne energije EU.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Uspostavljanje institucionalnog i strateškog okvira saradnje između Ministarstva energetike i rudarstva i EDF International Networks radi modernizacije, digitalizacije i povećanja otpornosti elektrodistributivne mreže Crne Gore.

Ciljevi uključuju

- izradu strateške mape puta za otpornost mreže i integraciju obnovljivih izvora energije;

- razvoj akcionog plana za otpornost mreže (uključujući mjere sajber bezbjednosti i klimatske otpornosti);
- sprovođenje pilot-projekata digitalnih trafostanica i pametnih mreža;
- korišćenje naprednih alata i rješenja baziranih na vještačkoj inteligenciji;
- jačanje regulatorne konvergencije ka evropskim standardima;
- unapređenje institucionalne saradnje i razmjene znanja sa CEDIS-om i drugim relevantnim subjektima.

Ciljevi su u potpunosti usklađeni sa Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Nacionalnim energetskim i klimatskim planom i obavezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

1. Status quo – Bez potpisivanja Memoranduma, saradnja sa EDF IN ne bi bila institucionalizovana, što bi značilo sporiju modernizaciju mreže i slabiju pripremu za integraciju obnovljivih izvora energije.
2. Predložena opcija – Potpisivanje Memoranduma – Obezbeđuje institucionalni okvir za saradnju, razmjenu iskustava i pristup ekspertizi jedne od vodećih evropskih kompanija u oblasti distribucije i digitalizacije mreže.
3. Neregulatorna opcija – Povremene tehničke konsultacije bez formalnog sporazuma; ne obezbeđuje stabilnost i kontinuitet saradnje.

Preferirana opcija je Potpisivanje Memoranduma, jer omogućava strateško partnerstvo bez stvaranja finansijskih obaveza za Crnu Goru, a doprinosi jačanju energetske sigurnosti, modernizaciji infrastrukture i usklađivanju sa EU standardima

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

Pozitivni uticaji:

- jačanje otpornosti, digitalizacije i pouzdanosti elektrodistributivne mreže;
- omogućavanje integracije obnovljivih izvora energije i aktiviranje lokalnih fleksibilnosti
- povećanje regulatorne usklađenosti sa EU
- transfer znanja i obuka domaćih stručnjaka;
- olakšan pristup međunarodnim finansijskim instrumentima

Negativni uticaji: ne očekuju se značajni negativni efekti jer Memorandum ne stvara pravne ni finansijske obaveze.

Troškovi i administrativna opterećenja: svaka strana snosi svoje troškove; nema dodatnih fiskalnih obaveza.

Uticaj na tržište i konkurenciju:

Memorandum indirektno doprinosi stvaranju uslova za veću konkurenciju u elektroenergetskom sektoru kroz modernizaciju mreže i smanjenje tehničkih barijera.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

- Memorandum ne stvara nove finansijske obaveze za budžet Crne Gore.
- Ne proizvodi međunarodne finansijske obaveze.
- Nema potrebe za donošenjem podzakonskih akata sa finansijskim implikacijama.
- Ne ostvaruje direktan prihod za budžet, ali stvara pretpostavke za privlačenje investicija i finansiranje pilot projekata iz međunarodnih izvora (EU, razvojne banke).
- Implementacija može omogućiti pristup međunarodnim fondovima (EU, razvojne banke, IFI) za finansiranje zajedničkih pilot projekata.
Sredstva za eventualne aktivnosti biće obezbijeđena kroz projektne aplikacije i programe međunarodne saradnje
- Sredstva za eventualne zajedničke aktivnosti obezbjeđuju se kroz projektne aplikacije ili u okviru postojećih programa međunarodne saradnje.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti

- U procesu pripreme Memoranduma nije korišćena eksterna ekspertiza. Dokument je pripreman u okviru Ministarstva energetike i rudarstva, uz tehničku koordinaciju sa EDF IN.
- Tokom pripreme teksta sprovedene su konsultacije sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom (CEDIS), dok je tekst Memoranduma usaglašen sa francuskom stranom, čime je potvrđena zajednička spremnost za jačanje saradnje u oblasti energetske tranzicije i razvoja distributivnih sistema.
- Glavne sugestije se odnose da Memorandum ne stvara nove finansijske obaveze za budžet Crne Gore.
- Tokom konsultacija nijesu iznesene primjedbe koje bi zahtijevale značajnije izmjene osnovnih ciljeva i sadržaja Memoranduma, što potvrđuje opštu saglasnost da dokument doprinosi

privlačenju investicija.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

- Potencijalne prepreke:

- Ograničeni institucionalni kapaciteti za sprovođenje aktivnosti.

- Mjere:

- Kontinuirana saradnja sa francuskim EDF-om, kao i praćenje realizacije planiranih projekata.
- Formiranje zajedničke radne grupe između Ministarstva energetike i EDF IN.
- Redovni sastanci i izvještavanje o napretku projekata.
- Učešće domaćih institucija u obukama i pilot projektima.

- Indikatori:

- Broj sprovedenih pilot projekata i obuka.
- Napredak u digitalizaciji i otpornosti mreže.
- Smanjenje tehničkih gubitaka i poboljšanje pouzdanosti isporuke (SAIDI, SAIFI indeksi).
- Broj iniciranih međunarodnih partnerstava i projekata.

- Odgovorni organi: Ministarstvo energetike i rudarstva.

Podgorica, 07.10.2025. godine

MINISTAR
MAJDA ADŽOVIĆ